

De basisattitude en het basisprobleem van de jongste generatie podiumkunstenars zijn niet dat ze zich afzet tegen de vorige maar dat ze er zich vaak volledig mee identificeert. De pioniersgeneratie van de 'tachtigers', die zoals je terecht opmerkt enkel het gevecht voor institutionele erkenning gemeenschappelijk heeft, vertrok ofwel vanuit een niemandsland (in het geval van de hedendaagse dans) of zette zich af tegen volledig gescleroseerde en institutioneel vastgeroeste structuren (in het geval van het teksttheater). Daardoor kon zij eigen artistieke credo's en esthetica's doordrukken en omkaderende structuren uitbouwen die aan de eigen productionele noden voldeden.

De jongste generatie stelt noch deze esthetica's, noch deze organisatiemodellen in vraag maar neemt ze maar al te graag over. Deels wordt dit in de hand gewerkt doordat de vorige generatie zich ook zelf is gaan bezighouden met de doorstroming en vorming van de volgende generaties: van een expliciet opleidingsmodel als P.A.R.T.S. in het geval van Anne Teresa De Keersmaecker tot een artistieke praktijk zoals het als collectief functioneren van Les Ballets C. de la B.

Dergelijke doorstroming is in idealistisch-theoretische zin aan te moedigen, in de praktijk zorgt ze voor een snellere verzaaiing van het veld (cf. de discussie rond de zogenaamde kunstberg) en maakt ze de jongste generatie tegelijkertijd minder weerbaar (ze hebben niets om zich tegen af te zetten) en meer ongeduldig (door de verwachtingen die door henzelf of hun omgeving gecreëerd worden). En als de politieke en economische conjunctuur dan nog even mee in de lift zit – zoals dit de jongste jaren althans in Vlaanderen het geval was – en de overheid sneller de nieuwe ontwikkelingen volgt dan we van haar gewend zijn, dan leidt dit tot een overaanbod van kweekvijvers, broeikassen en al dan niet genetisch gemanipuleerde culturen zonder dat, en daar volg ik je dan wel weer in, de kwaliteit van dat alles nog grondig gecontroleerd wordt of ter discussie staat.

Toen ik jaren geleden de Québécoise éminence grise Paul André Fortier uitnodigde om tijdens een debat, georganiseerd in het kader van het festival De Beweging, te komen praten over deze problematiek, stelde deze laconiek vast dat een sterke generatie die zichzelf gevormd heeft door uit het niets te komen of zich af te zetten tegen een vorige, altijd gevolgd wordt door een zwakkere die zich identificeert met en zo snel mogelijk in de voetstappen van zijn voorgangers wil treden. Het was wat de hedendaagse dans betreft zo in Frankrijk en in Québec en het zal in Vlaanderen niet anders zijn. Of om nog een andere boutade te gebruiken: het is in de podiumkunsten niet anders dan in

de wielrennerij. Als het jonge talent te snel over de fiets wordt getild, ontbreekt vaak de motivatie en vechtlust die nodig zijn om aan de top te geraken. En in dat geval kunnen we enkel maar geduld hebben tot er zich een nieuwe Merckx (de 'zoon' wordt in dit geval ook van dichtbij gecoacht en begeleid door de 'vader') aandient.

Een tweede met het generatiethema verbonden problematiek, die de praktijk van het podiumkunstenlandschap in sterke mate mee bepaalt en door jou niet behandeld wordt, is de problematiek van de tijd. Hoeveel tijd krijgt een individuele kunstenaar, al dan niet behorend tot een generatie, om zichzelf te bewijzen? Waar de 'tachtigers' een lange incubatieperiode hebben gehad in de marge van de institutionele erkenning en zich allemaal enkele artistieke debacles hebben kunnen veroorloven, staat de jongste generatie veel meer in de schijnwerpers van de media en is de prestatiedruk veel groter. Bijgevolg wordt ook het discursieve discours sneller gemanipuleerd indien een productie minder geslaagd is. Nochtans is falen essentieel voor elk leerproces en is het ook voor de ontwikkeling van de kunstenaar belangrijk dat dit publiekelijk kan worden toegegeven.

Eveneens een gevolg van de vraag 'Hoe lang krijgt iemand de kans om zichzelf te bewijzen?', is de discussie rond het zogenaamde 'middenveld' – een groep podiumkunstenars die qua leeftijd en carrière stammen uit de pioniersgeneratie; die om kwalitatieve of institutionele redenen (dit is steeds een de-kip-of-het-ei-vraag) nooit zijn doorgebroken maar die in het slibspoor van hun 'peers' wel een zekere institutionele erkenning hebben verworven en althans wat de dans betreft de afgelopen jaren een groot deel van de projectmiddelen monopoliseerden. Hoe lang hebben zij recht op ondersteuning alvorens definitief door te breken of definitief te worden afgeschreven? Of hebben zij, zoals ze vaak zelf argumenteren, recht op een minder grootschalige, minder prestigieuze, minder internationale bestaanszekerheid in de schaduw van de 'hoge bomen'?

Ik ben lange tijd een fervent verdediger geweest van het laatste, zowel beleidsmatig (vanuit mijn functie in de Raad voor de Dans) als in mijn programmering (o.a. het *Salons des Refusés* dat we met een aantal onder hen organiseerden). En ik onderschreef daarmee graag de stelling van Myriam Van Imschoot dat een gezonde dansbiotoop plaats laat voor zowel hoge bomen als struikgewas en zelfs onkruid.

Maar ik merk ook dat deze positie binnen het beleid en in de dagelijkse praktijk als programmator steeds moeilijker houdbaar en verdedigbaar is. Wat blijft erover van het zogenaamde middenveld in de dans als we de insti-

tutionele bescherming, die vaak nog slechts enkel op generatiecriteria berust, wegnemen? En dreigen we de generatiekloof niet meer op de spits te drijven door ook binnen de projectenpot het overgrote deel van de middelen aan de 'oudere' generatie toe te wijzen?

Ik word dit jaar vijftigertig en neem daardoor ook een middenpositie in. Nog niet te oud, maar ook niet meer jong. De bovenstaande kritische bedenkingen en aanvullingen bij jouw tekst dienen gelezen te worden als vragen die ik mezelf stel in het hier en nu van mijn professionele praktijk. En hoewel ik ook geen eenduidige antwoorden heb, moeten ze mijns inziens toch eerder gezocht worden in een doorstromingsmodel dan in een oppositiedenken. Daarom ruim ik volgend seizoen behoorlijk wat plaats en middelen in voor de jongste generatie choreografen, zonder daarom mee te huilen met de jonge wolven dat oud 'out' is.

Ik heb het me veroorloofd je kort te citeren in onze seizoensbrochure en tegenover jouw 'vadermoord' plaats ik het beeld van '(on)zichtbare verwantschappen en loyaliteiten', ontleend aan de Hongaars-Amerikaanse psychiater Boszormenyi-Nagy.

En ten slotte hoop ik dat Anne Teresa De Keersmaecker ook op haar zestigste nog heel wat artistieke orgasmen (wat macho van je, Rudi, om het in je tekst enkel over ejaculaties te hebben) mag krijgen.

Vriendelijke groet,

Guy Cools
Verantwoordelijke dans
Kunstencentrum Vooruit